

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลการดำเนินงานในการตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อน :
กรณีศึกษาสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน

นางสาว นันทิยา ผลไสว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-408-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019204: 117886871

Cost and Performance Analysis of Leprosy Case Detection :

A Case Study of Bang Khen Skin Clinic

Miss Nuntiya Pholsawai

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-408-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลการดำเนินงานในการตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อน :

กรณีศึกษาสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน

โดย นางสาว นันทิยา ผลไสว

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม นายแพทย์สมชาย พิระปกรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณแสง จันทร์เจริญ)

[Handwritten signature]

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ)

[Handwritten signature]

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(นายแพทย์ สมชาย พิระปกรณ์)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมทอง อินทร์ดี)

[Handwritten signature]

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสภณิธร มัลลิกะมาส)

นันทิยา ผลไส่ว : การวิเคราะห์ต้นทุนและผลการดำเนินงานในการตรวจค้นหาผู้ป่วยโรค
เรื้อน : กรณีศึกษาสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน (COST AND PERFORMANCE ANALYSIS
OF LEPROSY CASE DETECTION : A CASE STUDY OF BANG KHEN SKIN
CLINIC) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศ.สมคิด แก้วสนธิ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม :
น.พ.สมชาย พิระปกรณ์, 130 หน้า. ISBN 974-582-408-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขนาด, องค์ประกอบของต้นทุนและผลการดำเนินงานในการ
ตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนของสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขนแบบตั้งรับและแบบรุก ในปีงบประมาณ
2534 เป็นการศึกษาระยะยาววิเคราะห์โดยเก็บข้อมูลต้นทุนย้อนหลัง และหาเกณฑ์ในการกระจายต้นทุนไปยัง
กิจกรรมโดยการสังเกตและบันทึกลักษณะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนรวมในการตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนต่อครั้งที่ให้บริการในคลินิกโรค
ผิวหนัง คลินิกโรคเรื้อน และการเยี่ยมติดตาม เท่ากับ 62, 350 และ 366.6 บาท ตามลำดับ (ค่า-
เฉลี่ยต้นทุนรวมทุกกิจกรรม = 259.6, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 171.3, มัชยฐาน = 350.1,
พิสัย = 304.6) โดยทุกกิจกรรมมีองค์ประกอบของต้นทุนหมวดค่าแรงสูงที่สุด ต้นทุนรวมในการตรวจค้นหา
ผู้ป่วยโรคเรื้อนต่อรายในคลินิกโรคผิวหนัง คลินิกโรคเรื้อน และการเยี่ยมติดตามเท่ากับ 170, 458 และ
2,997 บาทตามลำดับ (ค่าเฉลี่ยต้นทุนรวมทุกกิจกรรม = 1,208.6, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =
1,555.5, มัชยฐาน = 458.2, พิสัย = 2,826.5) โดยในคลินิกโรคผิวหนังมีองค์ประกอบต้นทุนหมวด
ค่าวัสดุสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.8 ของต้นทุนรวม หรือคิดเป็นหมวดต้นทุนที่เกี่ยวกับการแพทย์ (Medical
Cost) สูงที่สุด ร้อยละ 83.4 ของต้นทุนรวม คลินิกโรคเรื้อนมีองค์ประกอบของต้นทุนหมวดค่าแรงสูงที่
สุดร้อยละ 79.2 หรือคิดเป็นหมวดต้นทุนที่เกี่ยวกับการแพทย์สูงที่สุด ร้อยละ 93.8 ของต้นทุนรวม การ
เยี่ยมติดตามผู้ป่วยมีองค์ประกอบต้นทุนหมวดค่าแรงสูงที่สุด ร้อยละ 99.4 ของต้นทุนรวม หรือคิดเป็นหมวด
ต้นทุนที่เกี่ยวกับการแพทย์สูงที่สุด ร้อยละ 97.5 ของต้นทุนรวม ส่วนผลการดำเนินงานในการตรวจค้นหา
ผู้ป่วยโรคเรื้อนพบว่า ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ในปีงบประมาณ 2534 มีจำนวนทั้งสิ้น 32 ราย ได้จาก
การตรวจค้นในคลินิกโรคผิวหนัง 27 ราย (ร้อยละ 84.4) ในคลินิกโรคเรื้อน 4 ราย (ร้อยละ 12.5)
และจากการเยี่ยมติดตาม 1 ราย (ร้อยละ 3.1) ผู้ป่วยใหม่ที่พบในคลินิกโรคผิวหนังจำนวน 4 ราย
(ร้อยละ 80) และในคลินิกโรคเรื้อนจำนวน 1 ราย (ร้อยละ 20) เป็นผู้ป่วยพิการ ส่วนการเยี่ยมติด-
ตามไม่พบผู้ป่วยใหม่พิการ

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม น.พ. พิระปกรณ์

C360107 : MAJOR HEALTH ECONOMICS

KEY WORD: COST ANALYSIS / PERFORMANCE ANALYSIS / LEPROSY CASE DETECTION / ACTIVE CASE DETECTION / PASSIVE CASE DETECTION

NUNTIYA PHOLSAWAI : COST AND PERFORMANCE ANALYSIS OF LEPROSY CASE DETECTION : A CASE STUDY OF BANG KHEN SKIN CLINIC.

THESIS ADVISOR : PROF. SOMKID KAEWSONTHI, THESIS CO-ADVISOR : DR. SOMCHAI PEERAPAKORN. 130 pp. ISBN 974-582-408-9

The objectives of this research are to determine magnitude of cost, analysis the cost components and performance of leprosy case detection at Bang Khen Skin Clinic in undertaking active and passive case detection. The study is a retrospective analytical study, using the cost data of the B.E. 2534 (1991) fiscal year. The criteria to allocate (cost) were determined by time spent on activities. The observation and time motion were undertaken randomly within a certain period of time.

The study reported that the total cost per visit of leprosy case detection within the skin clinic, the leprosy clinic and the following up are 62, 350 and 366.6 Bahts respectively (the average total cost of all activities is 259.6 Bahts, S.D. 171.3, median 350.1, range 304.6) and labor cost is the largest component for all activities. The total cost per case of leprosy case detection within the skin clinic, the leprosy clinic and the following up are 170, 458, and 2,997 Bahts respectively (the average total cost of all activities is 1,208.6 Bahts, S.D. 1,555.5, median 458.2, range 2,826.5). Within the skin clinic, the material cost is the largest component of total cost (52.8%) and the medical cost is upto 83.4%. Within the leprosy clinic, the labor cost is the largest component of the total cost (79.2%) and the medical cost is upto 93.8%. The following up activity, labor cost is the largest component (99.4%) and the medical cost is 97.5%. The performance analysis reported that, of all 32 new cases detected that year, 27 cases (84.4%) were detected at the skin clinic whereas 4 cases (12.5%) and 1 case (3.1%) were detected via the leprosy clinic and the following up activity respectively. Disability rate among new cases at the skin clinic, the leprosy clinic, and the following up were 80%, 20%, and 0% respectively.

ภาควิชา..... เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา..... เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต..... *นันทิยา พลสวัสดิ์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *สมคิด เศวตสันถ์*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ นายแพทย์สมชาย พิระปกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัยอย่างสม่ำเสมอมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สมศักดิ์ ไชยวัฒน์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสถานบำบัดโรคผิวหนัง บางเขนทุกท่าน ที่ได้เห็นความสำคัญของงานวิจัยโดยการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา ส. จันเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แกมทอง อินทร์นั และ อาจารย์ ดร. โสภณิธร มัลลิกะมาส คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆในการศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณนายแพทย์เจษฎา พิชัยจุมพล และเพื่อนที่ให้การกำลังใจให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือต่างๆตลอดมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา และมารดาผู้ล่วงลับในระหว่างการศึกษา ซึ่งได้สนับสนุนและให้การกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนวาระสุดท้าย

นางสาวนันทิยา ผลไสว

ศูนย์วิทยุโทรพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	6
1.5 คำนายามที่ใช้ในการศึกษา.....	6
2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 การวิเคราะห์และประเมินต้นทุน.....	12
2.2 การจัดสรรต้นทุน.....	13
2.3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน.....	16
2.4 ปรัชญาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	20
3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	20
3.3 ประชากรและตัวอย่าง.....	23
3.4 วิธีการเก็บข้อมูล.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4. ผลการวิจัยและอภิปราย.....	35
4.1 ผลการวิจัย.....	35
4.2 วิเคราะห์ผลการวิจัย.....	45
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	55
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	55
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	56
5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย.....	59
เอกสารอ้างอิง.....	62
ภาคผนวก ก. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน.....	65
ภาคผนวก ข. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ภาคผนวก ค. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเรื้อน.....	120
ประวัติผู้เขียน.....	130

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1/1 แสดงหมวดงบประมาณรายจ่ายตามแผนงานควบคุมโรค ไร้ ปีงบประมาณ 2535.....	4
2/1 แสดงการวิเคราะห์ต้นทุนการรักษาผู้ป่วยโรค ไร้ด้วยระบบยาต่างๆ ต่อราย (Indian currency).....	17
2/2 แสดงต้นทุนค่ายาในการรักษาผู้ป่วยโรค ไร้ด้วยระบบยาต่างๆ (Indian currency).....	18
4/1 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วย จำแนกหมวดต้นทุนตามประเภทของค่าใช้จ่าย.....	36
4/2 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วย จำแนกหมวดต้นทุนตามเกณฑ์การแพทย์.....	38
4/3 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วย จำแนกหมวดต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิต.....	40
4/4 แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในการตรวจค้นหาผู้ป่วยโรค ไร้.....	42
ข/1 แสดงประเภทของต้นทุนจำแนกตามหมวดรายจ่าย.....	76
ข/2 แสดงประเภทของรายจ่ายจำแนกรายหมวด.....	77
ข/3 แสดงการจัดกลุ่มต้นทุนโดยใช้ เกณฑ์การแพทย์.....	77
ข/4 แสดงการจัดกลุ่มต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิต.....	78
ข/5 แสดงการจัดกลุ่มต้นทุนตามประเภทของค่าใช้จ่ายจำแนกตามฝ่าย.....	78
ข/6 แสดงมูลค่าต้นทุนจำแนกตามฝ่าย.....	79
ข/7 แสดงการจัดกลุ่มต้นทุนโดยใช้ เกณฑ์การแพทย์จำแนกตามฝ่าย.....	79
ข/8 แสดงการจัดกลุ่มต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิตจำแนกตามฝ่าย.....	80
ข/9 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมจำแนกหมวดต้นทุนตามประเภทของค่าใช้จ่าย..	81
ข/10 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมจำแนกหมวดต้นทุนตาม เกณฑ์การแพทย์.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ข/11 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมจำแนกหมวดต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิต . .	87
ข/12 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร จำแนกหมวดต้นทุนตามประเภทของค่าใช้จ่าย	91
ข/13 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร จำแนกหมวดต้นทุนตามเกณฑ์การแพทย์	91
ข/14 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร จำแนกหมวดต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิต	92
ข/15 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร (รวมต้นทุนโดยตรงของการออกเยี่ยม) จำแนกหมวดต้นทุนตามประเภทของค่าใช้จ่าย	93
ข/16 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร (รวมต้นทุนโดยตรงของการออกเยี่ยม) จำแนกหมวดต้นทุนตามเกณฑ์การแพทย์	94
ข/17 แสดงต้นทุนทางอ้อมจากฝ่ายบริหาร (รวมต้นทุนโดยตรงของการออกเยี่ยม) จำแนกหมวดต้นทุนตามความสัมพันธ์กับผลผลิต	95
ข/18 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน ตามชนิดของค่าใช้จ่าย	96
ข/19 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน ตามเกณฑ์การแพทย์	108
ข/20 แสดงต้นทุนทางตรงรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน ตามความสัมพันธ์กับผลผลิต	113
ข/21 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน ตามชนิดของค่าใช้จ่าย	117
ข/22 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน ตามเกณฑ์การแพทย์	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

ข/23 แสดงต้นทุนรวมรายกิจกรรมต่อหน่วยจำแนกหมวดต้นทุน

ตามความสัมพันธ์กับผลผลิต..... 119

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3/1 แผนผังแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	22
3/2 แผนผังแสดงขั้นตอนในการวิเคราะห์ต้นทุน.....	28
ก/1 แผนผังแสดงการบริหารงานและกิจกรรมของสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน...	65
ก/2 แผนผังแสดงการแบ่งสายงานของสถานบำบัดโรคผิวหนังบางเขน.....	67
ก/3 แผนผังแสดงการ Flow ของรายรับ.....	68
ก/4 แผนผังแสดงการ Flow ของรายจ่าย.....	68
ก/5 แผนผังแสดงการ Flow ของผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่ สผน.บางเขน.....	69

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย